

at faa Klarhed over deres Tale og Tanter, klare for sig for en Eksamenkommission lige saa godt som for deres Lærere paa Universitetet — om det er muligt, skal jeg ikke indlade mig paa, jeg for mit Vedkommende holder ikke af Eksamenkommissioner og heller ikke der. Men at de fleste Seminarister med den Besværlighed, de have for at udtrykke, hvad de tænke, og den Bamskelighed, de have med at tumle med Stof og Begreber, og efter det Standpunkt, de i det hele staa paa, ikke ere i Stand til at klare saaledes for sig, at Eksamenkommissionen som Regel kan faa et fuldt paalideligt Indtryk af, hvad de kunne, og hvor aandelig modne de ere, det er jeg ganske sikker paa. Men er det i og for sig uheldigt, at Mennesker i den Alder og paa det Standpunkt, prøves af en dem ukendt Kommission, saa er det ganske særlig uheldigt her, hvor der ikke saaledes som ved Student- og Realisteksamen kun er Spørgsmaal blot om at faa en Eksamen, som siden skal efterfølges af andre Eksamener, saaledes at den første Eksamen i Reglen ingen Betydning faar; her er jo Spørgsmaalet om en Eksamen, der er afsluttende, og hvor der tilmed netop i Fremtiden vil blive Spørgsmaal om de Fag, med Hensyn til hvilke Kommissionen, mindst er i Stand til at dømme vildfremmede Mennesker i en Fart. Det er ganske særlig uheldigt, og det er ikke det eneste, at der er kommet noget lotteriagtigt her i Eksamen nu, og at Statsseminarieeleverne ikke kunne komme til at aflægge Prøve i det, de have forud for Kursuseleverne, den aandelige Modenhed. Men hvad der næsten er værre endnu, er, at der er kommet noget i høj Grad demoraliserende ind i vore Statsseminarier ved den Ordning, det er truffen siden 1867. Det er i høj Grad uheldigt, at Staten paa den ene Side til Lærerpersonalet stiller de ideelle Maal og forlanger, at det skal have dem for Øje, og paalægger Lærerne at opretholde Orden og Disciplin og paa den anden Side berøver dem ethvert Middel dertil, idet de stille Eleverne aldeles frit, saa de ikke behøve at tage det mindste Spor af Hensyn til Lærerne og ikke behøve at lade sig blyde det mindste af dem, idet de ganske simpelt kunne sige til deres Lærere: Ere de ikke fornøjede med os, saa rejse vi et andet Sted hen, det er

os ligegyldigt, de kunne ikke gøre os noget. Statsseminarieeleverne ere Mennesker ligesom alle andre og prægede af deres Tid, og naar de mærke, at det gør ingen Verdens Ting, om de staa paa en daarlige Fod med Lærerpersonalet, komme de meget let ind paa at sige, hver Gang Lærerne forlange noget, som ikke strengt taget hører til Eksamen: Det ville vi ikke være med til. Det er nu saa, at Manden paa Statsseminarierne i den feneste Tid ikke alle Begne er den allerbedste. Der er saaledes i Virkeligheden Fare for, at det opdragende Element ved Seminaristundervisningen og Seminaristuddannelsen ganske gaar tabt. Jeg antager, de fleste ere enige om, at det for en Lærer er i det mindste det halve, at han er en god Opdrager foruden en god Underviser, og vi kunne let blive enige om, hvor uheldigt det vilde være, om de Mennesker, som komme ind i en Stilling, der ganske særlig stiller Krav paa Selvfornægtelse og Taalmodighed, og hvor de skulle indprente andre Uerbødighed og skyldig Udydighed mod Dyrigheden, særlig i deres Undervisningsaar skulde selv være udsatte for og fristede til at forfalde til Selvraadighed og Trods. Det er ubetinget farligt. Selvfølgelig er det ikke min Mening, at de paa den anden Side skulde være Genstand for Vilkaarlighed, for Misbrug, Myndighedsovergreb, Lands-tyranni, eller hvad man nu kan frygte for; men det har der i lang Tid heller ikke været Tale om ved vore Statsseminarier, og det vil der i Fremtiden af mangfoldige Grunde ikke paa nogen Maade kunne blive Tale om. Enhver Frygt i den Henseende er derfor virkelig efter min Mening nærmest en Kamp mod Bejrmøller. Det er da ogsaa en bekendt Sag, at det afgørende Motiv til den Forandring, der blev foretaget i 1867, ikke var det, at man frygtede for, at Seminarie-lærerne vilde begunstige deres Elever eller være vilkaarlige over for nogen af dem. Men Grunden var denne: Man holdt mest af Privatseminarier, af Friseminarier, man søgte paa enhver Maade at gavne dem, og man troede, at det var et Vaaben i deres Haand, naar man oprettede denne Eksamenkommission. Man tænkte ikke paa, at man ikke gavnede Friseminarierne, medens man skadede Statsseminarierne, og at det, man kom til at gavne, var Kursusvæsenet, som